

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Annettu Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2000

Päätös nro 35/2000

Asia: Virkasuhteen irtisanomista koskeva oikaisuvaatimus

Päätös, johon haetaan oikaisua:

Keskusvankilan 15.10.1999 tekemä päätös, jolla A:n virkasuhde on irtisanottu ja hänet on pidätetty virantoimituksesta.

Oikaisuvaatimus:

A on pyytänyt irtisanomispäätöksen peruuttamista ja viran palauttamista.

Asian käsittely:

Keskusvankila on antanut asiasta vastineen ja A on sen jälkeen antanut vastaselityksensä. Virkamieslautakunta on viran puolesta hankkinut hovioikeuden ja käräjäoikeuden tuomiot asiassa. A on pyytänyt asiassa suullista käsittelyä.

Virkamieslautakunnan ratkaisu:

Perustelut:

A:n virkasuhde keskusvankilan vanhempana vartijana on keskusvankilan päätöksellä 15.10.1999 irtisanottu A:n virka-ajan ulkopuolella tapahtuneen, vankien ohjaus- ja valvontatehtävissä toimivalle virkamiehelle sopimattoman käyttäytymisen perusteella.

Valtion virkamieslain (750/94) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Saman lain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Hallituksen esityksen valtion virkamieslaiksi (HE 291/1993 vp) mukaan irtisanomisperusteen olemassa oloa arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon valtion palveluksessa olevien virkamiesten toisistaan poikkeaviin tehtäviin kohdistuvat erilaiset vaatimukset.

Selvitys tapahtumista

Keskusvankila on päätöksellään 15.10.1999 irtisanonut vanhempi vartija A:n hovioikeuden tuomittua A:n 16.9.1999 parituksesta syys-joulukuussa 1997 ehdolliseen vankeusrangaistukseen. A oli tätä ennen ollut pidätettynä virantoimituksesta 7.1.1998 lähtien. Keskusvankila on päätöksessään katsonut A:n vankien valvonta- ja ohjaustehtävissä toimivana virkamiehenä käyttäytyneen asemaansa nähden sopimattomalla tavalla ja vaarantaneen sen erityisen luottamuksen, jota hänen asemansa on edellyttänyt.

Oikaisuvaatimuksessaan A on katsonut keskusvankilan johdon toimineen asenteellisesti tehdessään päätöksen hänen irtisanomisestaan. A:n mukaan hänelle hovioikeudessa tuomittu rangaistus ei ylitä irtisanomiskynnystä, kun tarkastellaan keskusvankilan aikaisempaa irtisanomiskäytäntöä. A:n mukaan häntä ei ole kohdeltu asiassa tasapuolisesti, koska keskusvankilassa on edelleen virantoimituksessa useita sakko- ja ehdollisiin vankeusrangaistuksiin mm. rattijuopumuksesta ja pahoinpitelystä tuomittuja henkilöitä. Lisäksi on otettava huomioon, että teko on tapahtunut virantoimituksen ulkopuolella eikä siihen ole liittynyt virka-aseman väärinkäyttöä.

Hovioikeuden tuomion perusteena olevassa paritusrikoksessa on A:n mukaan kysymys ainoastaan yhden ihmisen prostituutiosta eikä tuomioistuinkaan ole katsonut, että rikos osoittaisi tuomitut sopimattomiksi toimimaan virkamiehinä. A ilmoittaa myös hakeneensa korkeimmalta oikeudelta valituslupaa asiassa.

A on lisäksi katsonut, että irtisanomispäätös on tehty virheellisessä järjestyksessä, koska päätöksen on tehnyt keskusvankilan johtaja omasta aloitteestaan. A on katsonut joutuneensa luottamustoimia hoitaessaan vankilan johdon epäsuosioon. A:n mukaan hänen luottamustoimensa ja vankilassa vallinneet olosuhteet huomioon ottaen päätöksentekijät ovat olleet esteellisiä. A:n mukaan asiassa on kysymys myös henkilökunnan luottamustoimessa toimivan henkilön irtisanomisasiasta, koska hän on vuodesta 1996 alkaen ollut keskusvankilan henkilökunnan edustajana vankilan johtokunnassa. A on pitänyt irtisanomista kohtuuttomana tuomion lisärangaistuksena suhteessa muiden vartijoiden tuomioihin ja työnantajan toimenpiteisiin sekä ottaen lisäksi huomioon hänen menettämänsä luottamusasema.

Keskusvankilan vastineen mukaan irtisanomispäätös perustuu paitsi rikosnimikkeeseen ja siitä ilmenevään tahallisuuteen lisäksi rikollisen toiminnan keskeyttämiseen. Keskusvankilan mukaan A:n viittaamista muissa vankilan henkilökuntaa koskevissa rikosasioissa on ajokorttita ajoa ja jatkettua virkarikosta lukuun ottamatta kysymys teoista, joihin ei liity suunnitelmallisuutta. Keskusvankila toteaa käsitelleensä kunkin asian hallinnollisesti kulloinkin voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja toimivaltaisen viranomaisen harkintavallan puitteissa.

Suullinen käsittely

A on pyytänyt asiassa suullista käsittelyä. Koska virkamieslautakunnan ratkaisun perusteena tässä tapauksessa on jäljempänä esitetyillä perusteilla voinut olla asiassa kirjallisesti esitetty selvitys virkamieslautakunta katsoo, ettei suullisen käsittelyn järjestämiselle lisäselvityksen hankkimiseksi ole tarvetta.

Oikeudellista arviointia

Hovioikeus on päätöksellään 16.9.1999 tuominnut A:n parituksesta syys-joulukuussa 1997 ehdolliseen vankeusrangaistukseen.

Irtisanomisperusteen olemassaoloa arvioitaessa on otettava huomioon virkamiesten toisistaan poikkeaviin tehtäviin kohdistuvat erilaiset vaatimukset ja tehtävistä johtuvat erityiset edellytykset. Erällä virkamiesryhmillä on oikeus tarvittaessa puuttua kansalaisten oikeuksiin. Näitä ovat muun muassa poliisit, sotilaallisessa tehtävässä toimivat virkamiehet ja vanginvartijat. Kyseessä olevien virkamiesten osalta käyttäytymisvelvoitteen on katsottu ulottuvan myös heidän vapaa-aikaansa.

Menetellessään syys-joulukuun 1997 aikana hovioikeuden tuomiolausumassa kuvatulla tavalla A:n on täytynyt ymmärtää käytöksensä olevan hänen asemassaan olevalle virkamiehelle sopimatonta. Silloinkin, kun irtisanomisen perusteena on henkilölle tuomittu rangaistus, viranomaisen on henkilön käyttäytymisen moitittavuutta arvioidessaan kiinnitettävä huomiota rikosoikeudelliseen teonkuvaukseen ja itse tekoon. Kun arvioidaan erityisen painavan syyn olemassa oloa tässä tapauksessa, on erityisesti kiinnitettävä huomiota jo rikostunnusmerkistön mukaan rikokseen liittyvään taloudellisen hyödyn tavoitteluun ja suunnitelmallisuuteen sekä teon jatkamiseen.

Tasapuolisen kohtelun osalta virkamieslautakunta toteaa, että Suomen perustuslain 6 §:ssä perusoikeutena turvatus kansalaisten yhdenvertaisuuden sisältönä on kieltä asettaa ketään ilman hyväksyttävää syytä eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Virkamiesten tasapuolista kohtelua koskeva erityissäännös on valtion virkamieslain 11 §:ssä (viim. muut. 692/1995). Lainkohdan mukaan ketään ei saa perusteettomasti asettaa toisiin nähden eri asemaan syntyperän, kansalaisuuden, sukupuolen, uskonnon, iän taikka poliittisen tai ammattiyhdistystoiminnan taikka muun niihin verrattavan syyn vuoksi. Keskusvankilan ratkaisun perustelut huomioon ottaen asiassa ei ole menetely yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti.

Edellä esitetyn perusteella virkamieslautakunta katsoo, että A:n virkasuhteen irtisanomiselle on ollut virkamiehestä johtuva erityisen painava syy.

Menettely irtisanomisasiassa

Valtion virkamieslain 66 §:n mukaan viranomaisesta, joka irtisanoo virkamiehen säädetään asetuksella. Valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 29 §:n mukaan virkamiehen irtisanoo valtion virkamieslain 25 §:n nojalla nimittävä viranomainen, jollei laissa tai asetuksessa toisin säädetä. Vankeinhoitolaitoksesta annetun asetuksen (134/1986) 37 §:n 3 momentin mukaan muut kuin saman pykälän 1 ja 2 momentissa mainitut virkamiehet nimittää vankilan johtaja. Näihin virkamiehiin kuuluu myös vanhempi vartija.

Irtisanomishetkellä voimassa olleella valtion yleisellä virka- ja työehtosopimuksella (11.12.1997, liite 6) sovittu virkamiesten erityinen palvelussuhdeturva on rajoitettu koskemaan vain luottamusmiestä, työsuojeluvaltuutettua ja työsuojeluasiameistä.

Irtisanomispäätöksen on tehnyt keskusvankilan johtaja apulaisjohtajan esittelystä aikana, jolloin A on ollut henkilöstön edustajana vankilan johtokunnassa. Irtisanomispäätös on perustunut virkamiehestä johtuvaan syyhyn. Keskusvankila on menetellyt irtisanomisesta päätettäessä lainmukaisesti.

Päätös:

Oikaisuvaatimus hylätään

Sovelletut lainkohdat:

Valtion virkamieslaki 14 §, 25 §:n 2 momentti

Muutoksenhaku:

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen ottivat osaa puheenjohtaja Sahi, jäsenet Kulla, Paanetoja ja Sipiläinen sekä varajäsenet Kauppala, Komulainen, Lankinen ja Vehkamäki.